

DRAGA *81

Uglašena iskanja

Ko napovedujemo 16. DRAGO in se oziramo za petnajstimi, ki so za nami, se nam vsiljuje vprašanje, ali sta naša ožja in širša skupnost kaj pridobili, imeli kakšno korist od naših študijskih srečanj, ki so že zdavnaj prerasla tržaško stvarnost in je njih glas v različnih intonacijah odmeval tudi daleč od naše vsakdanjosti. Kakšno korist? Ali se to da izmeriti v številkah? Tudi številke nekaj povejo: na tretji strani tega biltena že več let objavljamo popoln seznam predavateljev in obravnavanih tem. Z letošnjimi bo ta seznam prekoračil okroglo stotico. Če nam bo dano delati svobodno in samostojno, bomo še vabili Slovence od vsepovsod, da bi svobodno izprijali svoje misli, dognanja, izkustva in vizije, posredovali podatke in se tudi kritično poglabljali v najresnejše pojave in probleme sedanje slovenske družbe ne glede na ozemeljsko in socialno-politično okolje, v katero je postavljena.

V času, ko zahajajo ideologije, ali se vzdržujejo samo še s pomočjo režimov, si Draga lasti pravico, da daje naši javnosti na razpolago priložnost za množično razmišljanje o vprašanih, ki so temeljnega pomena za obstoj naroda. Poglabljanje v te probleme hoče biti odgovor na malodušje in obup, ki preveva vse širše množice, pa tudi odgovor spotikanju dobromislečih, ki očita DRAGI, da se po nepotrebnem loteva prepovedanih tem. Največja korist in vrlina DRAGE je prav v tem, da drži prižgano iskro vere in ljubezni do problemov slovenstva, vera in ljubezen pa so elemen-

Kristjani se moramo boriti za svobodno pluralistično družbo in proti totalitarni nevarnosti, ki teži k privilegiranju določene ideologije.

Franc Rode, Resnično krščanstvo pri nas danes in jutri

XVI. ŠTUDIJSKI DNEVI DRUŠTVA SLOVENSКИH IZOBRAŽENCEV - TRST 4., 5. IN 6. SEPTEMBRA 1981

PETERLINOVA DVORANA, TRST, Donizettijeva ulica 3

Petek, 4. septembra 1981

Ob 17.00: Predstavitve sodelujočih na letošnji Dragi zastopnikom javnih občil in javnosti.

Ob 18.00: MED DOMOVINO IN ZDOMSTVOM.

Letošnja Draga uvaža novost petkovega predavanja, ki naj takoj vzpostavi atmosfero naših študijskih dni. Predavatelj — to bo njegov prvi nastop v Dragi — bo spregovoril o ideološki in narodnostni problematiki slovenske emigracije, predvojne in povojne, posebno z zornega kota mlajše generacije.

Po predavanju zakuska in družabnost.

PARK FINŽGARJEVEGA DOMA, OPČINE, Narodna ulica 89

Sobota, 5. septembra 1981

Ob 16.30: SLOVESNA OTVORITEV.

Po otvoritvi predavanje: POD DANAŠNJI MISELNIMI ZVEZDAMI.

Pod kakšnimi idejnimi konstelacijami se je znašel moderni — in z njim seveda slovenski človek — med dvema razvodjema imanence in transcendence, teizma in antiteizma, smisla in absurda, Boga in Niča? O tej problematiki bo spregovoril predavatelj, ki bo prvič počastil Drago s svojim kulturnim formatom.

Po predavanju diskusija in družabnost.

Nedelja, 6. septembra 1981

Ob 9.00: Služba božja slovenskega škofa na prostem v parku z duhovnim nagovorom.

Ob 10.00: 100 LET SLOVENCEV OB ZAHODNI NARODNOSTNI MEJI. Skrajni slovenski zahod v zadnjem stoletju; v svoji narodno-kulturni, socialni in verski problematiki, v svojem soutripanju s slovenskim osredjem. Predavatelj bo prvič nastopil na tribuni Drage.

Ob 16.00: PROBLEMI RAZVOJA, NARODNA ZAVEST, PLURALIZEM.

Ali je narodna zavest pritlikla ali forma bivanja, ali je razvoj nekega prostora brez narodne zavesti obvladljiv, o enodimenzionalnosti in večdimenzionalnosti te zavesti, o potrebnosti pluralizma — o tej problematiki, ki je bila za Drago zmeraj prvenstvena in ki so jo zadnji dogodki dramatično reaktualizirali, bo spregovoril predavatelj, ki bo prav tako kot vsi ostali prvič počastil Drago s svojim imenom.

Po predavanju diskusija, sklep, večerja, družabnost.

NB: Zmerom je mišljen poletni čas.

ti, ki se jih ne da kvantificirati tudi zato, ker ostaja njihova odmevnost dostikrat zakrita. V nas pa ostaja zavest, da opravljamo dolžnost, ki nam jo narekuje čas in prostor, v katerem delujemo.

Letos se DRAGA predstavlja

z novo pobudo: kot je razvidno iz programa, se bodo naši študijski dnevi spoprijeli s slovensko problematiko že prvi dan, takoj po predstavitvi. Draga bo tako obogatena in reprezentativnejša tako po temah, kot po udeležencih.

ŠOPEK NA GROB V ŠMARJAH

Franček Križnik ni bil samo eden največjih prijateljev Drage, njen prvi matični predavatelj po državniški zapori in njen zanosni diskutant. Bil je človek, ki je že s svojo pojavo elektriziral ozračje z lastnostmi, ki so v današnjem slovenskem svetu zamrle — s toplo človeškostjo, z brezkompromisno resnicoljubnostjo, z nepreračunljivim pogumom. Naj se mu skuša BILTEN oddolžiti z njegovo lastno besedo — z nekaterimi odlomki iz pisma, ki jih je v letih 1976 in 1977 pisal prijatelju v Trstu. Iz teh pism diha ne samo vsa miselna širina, ampak tudi — glej pieteto, s katero se spominja dobrotnika Richterja! — vsa človeška zlahtnost tega izrednega Slovenca.

Pisma so bila napisana v Münchenu.

Iz pisma 13. julija 1976

... Vsako zimo smo domačega župnika pričakovali v svojo hišo z ljubeznijo in nemirom. V svoji kmečki preprostosti in skromnosti smo se pred njim, modrim, učenim in ljubeznivim gospodom Richterjem, čutili majhne in nebojlene. Kljub temu je dan, ko je šmarski dekan okrog novega leta blagoslovil našo, s slamo krito kočo, bil za me malone največji praznik v letu. Oltar je vzklik v naših srcih, vse se je zbleščalo od strahotno blage božje bližine...

... Tudi po nevihti, ki jo je v Sloveniji povzročil Kocbek, si v nekaterih vprašanjih, ki zadevajo njegovo držo med vojno in po vojni, še nisem povsem na jasnem. Ne zanima me več čisto politična plat Kocbekovega »tovariševanja«, kolikor čisto človeška razsežnost njegovega sodelovanja, pravzaprav sopotovanje v krvavi slovenski revoluciji. Vznemirja me vprašanje njegove samokritičnosti, njegovega poguma.

Iz pisma 23. januarja 1977

... Spoštovanje, ki sem ga kot otrok gojil do duhovnika in umetnika, tej privrznosti obema se kljub vsemu niti zdaj ne odrekam, me nikoli ni oviralo, da se ne bi drznil, često še predrzno, slehernemu izmed njih postaviti po robu takrat, ko sem bil trdno, dasi morebiti zmotno prepričan, da moram bruhniti na dan s stvarmi, s katerimi se ne smem sprijazniti. Občudovanje sposobnosti, karizme, leta je lahko zaukazano, a ne u-

dejanjeno poslanstvo, ostane nedotaknjeno tudi v tistem trenutku, ko sem prisiljen soočiti se z etično nesprejemljivimi držami in naziranjmi. V tem je moj »svojestven kompleks« pred umetnostjo, kompleks pred umetnikom in duhovnikom, kompleks, ki me prav nič ne moti »prerekati se z vami, Kocbekom, Cajnkarjem, Pogačnikom, Jagodičem, Bagolo, Grmičem, Djilasom in še kom, če imam to za potrebno in koristno.

Domnevam, da je najino gledanje na odnos estetike in etike, umetnosti in morale karseda sorodno.

Iz pomanjkljivo nakazanega boste razumeli, da ne bom prenehal občudovati izjemnih pridigarских sposobnosti, vestnega izpolnjevanja vsakodnevnih duhovniških dolžnosti, izostrenega čuta za umetnost, zlasti še besedno, redkega posluha za notranje stiske človeka, kar je odlikovalo mojega vzgojitelja, dobrotnika in prijatelja, šmarskega

ga župnika ter dekana Jakoba Richterja. Ob tem pa mi venomer opozorilno ostajajo v zavesti, to mu ni bilo najbolj povšeči, njegove miselne nedoslednosti, človeške in duhovniške pomanjkljivosti.

O njem, ki je bil v mariborskem bogoslovju urednik literarnega lističa Lipica, Cajnkarjev, Aleksičev, Trstenjakov in Slodnjakov sošolec in prijatelj (upodobljen v Kreftovem Človeku mrtvaških lobanj ter Cajnkarjevih Križnarjevih), med obema vojnima vzgojitelj v mariborskem semenišču, srednješolski profesor, ravnatelj hranilnice, po vojni dekan v Šmarju pri Jelšah, član Založniškega sveta Mohorjeve v Celju, pisec zgodovinskih prikazov v Znamenju, Zgodovinskem časopisu, Slovenskem biografskem leksikonu in drugod, bom nekoč kaj več napisal — nekaj posmrtni pogovor z njim, pogovor, ki ga v življenju niti nisva resno začela. Ko ga je februarja 1975 nenadoma v Mariboru, kjer je bil zadnja leta škofijski arhivar, zadela kap, zaradi odzema potnega lista sem bil takrat slučajno doma, sem se vpričo številnih duhovnikov in jokajočega škofa Drževčnika na svežem grobu v njegovi rojstni Novi Štifti smel v imenu šmarskih faranov posloviti od njega, predanega oznanjevalca božje besede in vnetega oboževalca vsake lepe človeške besede.

Od Richterja sem se navzel kritičnosti, katere ost, za razliko od njega, vihtim ne samo v varnem zasebnem krogu, temveč še rajši v ostrem prepihu javnosti. Dasiravno se zadnja leta, pri tem so odigrali umazano vlogo komunisti, nisva več ujela kot nekdanj, mi je posebno hudo, da je tako iznenada odšel. Ko sem nedavno v mariborski semeniški knjižnici zagledal nekaj knjig iz njegove bogate knjižnice, me je nenavadno stisnilo pri srcu...

Obračun petnajstih let

2. - 5. septembra 1966:

- Dr. Anton Kacin: **Položaj Slovencev danes**
 Dr. Valentin Inzko: **Slovenci na Koroškem**
 Dr. Matej Poštovan: **Slovenci na Primorskem**
 Dr. Janez Janžekovič: **Znanost in svetovni nazori**
 Dr. Janez Janžekovič: **Vprašanje človeške bitnosti in religije**
 Dr. Aleš Lokar: **O tehniki sožitja in sodelovanja med ljudmi z različnim svetovnim nazorom**
 Dr. Matej Poštovan: **Dialog v svetu**
 Dr. Reginald Vospernik: **Kulturno duhovne razmere med mlajšo koroško generacijo**
 Dr. Drago Štoka: **O problematiki slovenske mladine na Tržaškem**

2. - 3. septembra 1967:

- Dr. Toussaint Hočvar: **Današnji slovenski položaj in perspektive za bodočnost**
 P. dr. Roman Tominec: **Vloga krščanstva pri oblikovanju narodne zavesti in kulture v 1200 letih. Ali more to vlogo krščanstvo nadaljevati?**
 Dr. Samo Pahor in Midjo Susič: **Analiza sociološkega sestava zamejskih Slovencev**
 Dr. Drago Legiša: **Kako približati današnjemu prebivalstvu naše javno delovanje**
 Dr. Matej Poštovan: **Slovenski zamejski katoličani in njihovo javno delovanje po koncilu**
 Dr. Vinko Zwitter: **Pokoncilski položaj koroških Slovencev**
 Dr. Martin Kranner: **Pogledi in praktične izkušnje na Goriškem**

31. avgusta in 1. sep. 1968:

- Dr. Janko Pleterski: **Združena Evropa in Slovenci**
 Dr. Ludvik Vrtačič: **ABC slovenske problematike v obdobju združevanja Evrope**
 Dr. Feliks J. Bister: **Slovenec med Vzhodom in Zahodom - Dediščina - Samospoznavanje - Možnosti**
 Dr. Alojz Tul: **Združena Evropa in narodna manjšina**
 Dr. Vekoslav Grmič: **Dialog Cerkve s svetom**
 Dr. Vekoslav Grmič: **Vzroki modernega ateizma**
 Dr. Vladimir Klemenčič: **Izseljevanje, problem Slovenije in Slovencev**
 Dr. Valentin Inzko: **Koroška in izseljeniški problemi**
 Dr. Franc Mljaič: **Prispevek k razpravi o izseljevanju - Kanalska dolina**
 Dr. Rado Bednarik: **Problem izseljevanja na Primorskem in v Beneški Sloveniji**
 Bogo Samsa: **Izseljevanje iz tržaške pokrajine**

Izidor Predan: **Beneška Slovenija**

Dr. Alojz Rebula: **Slovenci med domom in svetom**

30. - 31. avgusta 1969:

- Dr. Fran Zwitter: **Prelomna razdobja v zgodovini Slovencev v XX. stol.**
 Dr. Rudolf Klinec: **Manjšinska problematika v luči naravnega prava, krščanske etike in cerkvene zakonodaje**
 Dr. Drago Klemenčič: **Verski položaj na Slovenskem**
 Dr. Janko Zerzer: **Koroški plebiscit - Ozadja in posledice**
 Dr. Maks Šah: **Socialna preobrazba družbe s posebnim pogledom na zamejstvo**
 Dr. Boris Pahor: **Za novo slovensko elito**
 Dr. Dušan Nendl in Franc Jeza: **Kakšno pot naj izbirajo Slovenci za najboljšo mednarodno uveljavitev**

5. - 6. septembra 1970:

- Dr. Jože Goričar: **Socialna preobrazba slovenske družbe**
 Ciril Zlobec: **Današnja slovenska idejno kulturna stvarnost**
 Prof. Tomaž Pavšič: **Kulturna povezanost**
 Dr. Emidij Susič: **Mednarodna povezanost**
 Dr. Maks Miklavčič: **O etičnem potencialu in stiski malih narodov pri sodobnem razvoju enotnega človeške družbe**
 Dr. Matej Poštovan: **Etični potencial in stiska malih narodov**
 Prof. Edvard Kocbek: **Zaprto in odprto sodobne slovenske kulture**
 Inž. Vladimir Vremec: **Idejno - kulturna stvarnost v zamejstvu in zdomstvu**
 Lev Detela: **Odprtost in zaprtost slovenske kulture**

4. - 5. septembra 1971:

- Dr. Jože Velikonja: **Današnja vloga zdomske Slovenije**
 Dr. Drago Štoka: **Perspektive slovenske narodne skupnosti v zamejstvu**
 Dr. Jurij Zalokar: **Nekaj pogledov na psihologijo raznarodovanja**
 Dr. Gorazd Kušej: **Novosti o družbenopolitični ureditvi Jugoslavije**
 Dr. Vladimir Murko: **Politično-ekonomski položaj Slovenije po zveznih ustavnih dopolnilih**
 Dr. Ludvik Vrtačič: **Kritične pripombe k ustavnim spremembam v Jugoslaviji**

2. - 3. septembra 1972:

- Inž. Boris Sancin: **O idejnem pluralizmu**
 Dr. Lojze Šuštar: **Svoboda vesti kot izraz človekovega dostojanstva**

Dr. Joško Tischler: **Oris stanja narodne skupnosti na Koroškem**

Župnik Emil Cenčič: **Oris stanja narodne skupnosti v Beneški Sloveniji**

Dr. Damjan Paulin: **Oris stanja narodne skupnosti na Goriškem in Tržaškem**

Prof. Alojz Rebula: **O spremenljivosti in nespremenljivosti vrednot**

1. - 2. septembra 1973:

- Prof. Janko Messner: **Generacijska problematika na Koroškem**
 Župnik Valentin Birtič: **Družina v Beneški Sloveniji**
 Dr. Ivan Hribernik: **Kako gleda zdravnik na ljubezen v družini**
 Dr. Danilo Sedmak: **Generacijska problematika na Tržaškem**
 Dr. Anton Trstenjak: **Stara in nova podoba družine**

7. - 8. septembra 1974:

- Dr. Bratko Kreft: **Cankar in slovenstvo**
 Bogo Samsa: **Dve mednarodni konferenci o manjšinah**
 Prof. Samo Pahor: **Kaj moramo storiti, da se bodo naše razmere spremenile**
 Dr. Drago Štoka: **Tržaška mednarodna konferenca o manjšinah**
 Dr. Valentin Inzko: **»Skupna Koroška«**
 Dr. Peter Urbanc: **Slovenci v Kanadi**
 Dr. Janez Zdešar: **Slovenci - zdomci v Nemčiji**
 Dr. Andrej Kobal: **Slovenec v svetu**

6. - 7. septembra 1975:

- Dr. Drago Legiša: **Mednarodna konferenca v Helsinkih in slovenska stvarnost**
 Dr. Pavel Apovnik, dr. Damijan Paulin, dr. Rafko Dolhar in dr. Zorko Harej: **Pomen samostojnega javnega nastopa (okrogla miza)**
 Dr. Rudolf Klinec: **Kako je duhovščina pripravljala osvoboditev slovenskega naroda na Primorskem**
 Dr. Venceslav Tuta - dr. Rado Bednarik: **Tudi ti so polagali temelje svobodi**

4. - 5. septembra 1976:

- Franček Križnik: **Marksizem in svoboda**
 Dr. Kazimir Humar: **Dileme svobodnega tiska**
 Prof. Boris Pahor: **Troje velikih sporočil (Kette - Cankar - Kosovel)**

3. - 4. septembra 1977:

- Saša Martelanc: **Slovenska misel, vzpluj**
 Dr. Lojze Ambrožič: **Luči in sence v pokoncilski prenovi**
 Vinko Ošlak: **Med srhom Kapitala in žarom Evangelija (Tri orodja za enajsto tezo)**

dalje na 4. strani ■

NAVODILA

XVI. ŠTUDIJSKI DNEVI bodo 4., 5. in 6. septembra. Prvi dan, to je v petek, bo predavanje na sedežu društva v Peterlinovi dvorani v Trstu, Donizettijeva ulica 3, (tel. 768189). Naslednja dva dneva bodo predavanja kot običajno na prostem v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, Narodna ul. 89. V primeru slabega vremena bodo sobotna in nedeljska predavanja v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah (telefon 211113).

POJASNILA IN PRIJAVE: DRUŠTVO SLOVENSKE IZOBRAŽENOSTI, ulica Donizetti 3, Trst, Italija. Po telefonu od 31. avgusta do 4. septembra, tel. številka 040/768189.

PRISPEVKI za študijske dneve so prostovoljni in jih lahko izročite med »Drago« v pisarni.

Dopisnike in fotografije prosimo, da se akreditirajo na sedežu DSI do predstavitve v petek, 4. septembra, zvečer.

Obračun...

2. - 3. septembra 1978:

- Dr. France Bučar: Ideologija in demokracija
 Dr. Anton Ilc: Od poskusa totalnega uničenja do zarje novega krščanstva
 Dr. Zorko Harej, Stojan Spetič, prof. Maks Šah in prof. Jože Pirjevec: Ob dramatični 30-letnici: Koinform in slovenstvo (okrogla miza)

1. - 2. septembra 1979:

- Prof. France Vodnik: Bohinj: ob 40-letnici neke vizije
 Dr. Oskar Simčič: Narodnost v teologiji in Cerkvi proti letu 2000
 Sergij Pahor: Slovenski matici, zamejski in zdovski trenutek

30. - 31. avgusta 1980:

- Škof Lorenzo Bellomi: Vera in kultura za svobodnega človeka
 Marij Maver: Slovenstvo v svoji kulturno politični informaciji danes
 Prof. France Perko: Slovenska cerkev iz preteklosti v prihodnost

Šopek na grob v Šmarjah

Iz pisma 28. junija 1977

... Človek mora rasti v zdravo skepso ne le do kulture, marveč do vsega, kar je človeškega. Vendar pa mora biti ta skepsa nenehno tudi v dialektično nape-tem ravnotežju z odrešenjsko zvestobo in zaupanjem v vse, kar je človeškega. Tudi tu je tvegajoča ljubezen močnejša od slehernega, še tako zelo upravičenega dvoma.

Da postaja danes marksizem kot akademska moda nazor tolikih ljudi, je srhljivo, ni pa v človeški zgodovini nič nenavadnega, nič novega. Tudi mnoge druge (ne) filozofije so se na tak ali podoben način polasčale množic. Krščanstvo mnogokrat ne predstavlja v tem pogledu nobene izjeme. Spričo marksistične epidemije, zame je marksizem največja herezija današnjega časa, smo se kristjani primorani vprašati, koliko tudi krščanstvo v svoji poljubni izdaji še dandanes za določeno plast družbe ne predstavlja zgolj ali predvsem navade, dobrega starega abičaja, družbenega prestiža in stimulansa, duhovne plitkosti in osebne lenobe... S kakšno nedopovedljivo počasnostjo

Prispevajte v sklad DSI za kri-tje organizacijskih stroškov.

Prispevke oddajte v pisarni v dneih »Drage« ali pa odbornikom DSI.

se v Cerkvi uveljavljajo nova spoznanja, kako malo resnično velikih bogoslovcev premoremo! Treba se je le za hip ozreti nazaj v patristično dobo, naravnost nabito z mogočno ust-

varjalnimi osebnostmi krščanskega genija. Takrat je bilo krščanstvo še živa in samostojna misel Cerkve in sveta, misel, ki je zrla naprej, razpirala no-

Izšli so zborniki predavanj in razprav v Dragi:

- DRAGA 68
- SLOVENSKO USODO KROJIMO VSI (1969 - 70)
- DRAGA 71
- IDEJE IN VREDNOTE (1972)
- DRAGA 73
- SLOVENEK MED DOMOM IN SVETOM (1974)
- DRAGA 75 (šapirografirano)
- DRAGA 76 (šapirografirano)
- DRAGA 77 (šapirografirano)
- DRAGA 78 (šapirografirano)
- DRAGA 79 (šapirografirano)
- DRAGA 80 (v pripravi)

Nekaj izvodov teh publikacij, ki predstavljajo izreden zgodovinski dokument našega časa in razmer, je še na razpolago in jih priporočamo.

va obzorja, bila središče duhovnega snovanja in presnavljanja. Najbolj me vznemirja in hkrati jezi to, da v mrzlici dohitevanja Cerkev danes kot prisiljena venomer ponavlja, kako se mora posodobiti, reformirati, prilagoditi svetu, iti s časom. Kristjani smo že dolgo tega na repu, ne pa na čelu zgodovine; nismo sveže kipeči kvas, marveč posušena skorja na obrobju zavesti sodobnega človeka. Enkratno osvobojevalno sporočilo pačimo v kodeks mrtvih črk. To je naša strahotna krivda, krivda pred Bogom in človeštvom...

Zagotovo pridem v Drago '77.

